

Συνέντευξη της Τζ. Κακουδάκη για το εφηβικό θέατρο

Διαβάστε τα παρακάτω αποσπάσματα από τη συνέντευξη της σκηνοθέτριας Τζωρτζίνας Κακουδάκη και δείτε τα διαφημιστικά των παραστάσεων [Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας](#) και [Faust – εγώ μέσα στον κόσμο που ζω](#) της ομάδας 4frontal, στις οποίες αναφέρεται η σκηνοθέτρια στη συνέντευξή της.

Τζωρτζίνα Κακουδάκη, συνέντευξη στη Μάρη Τιγκαράκη

Συνέντευξη για το εφηβικό θέατρο

Θεατρολόγος, καθηγήτρια, σκηνοθέτις, συγγραφέας, ηθοποιός, blogger ... Αυτές είναι μερικές από τις ιδιότητες που περιγράφουν την ενασχόληση της **Τζωρτζίνας Κακουδάκη** με το χώρο του θεάτρου γενικά. Αφορμή όμως για τη συζήτησή μας είναι η δουλειά που κάνει τα τελευταία χρόνια πάνω στο **εφηβικό θέατρο**, καθώς οι παραστάσεις που ανεβάζει με την ομάδα 4frontal έχουν ξεχωρίσει. Κρίναμε λοιπόν πως είναι η πλέον κατάλληλη για να μας δώσει απαντήσεις για αυτό το νέο είδος θεάτρου που κερδίζει συνεχώς έδαφος, στοχεύοντας στο κοινό που μέχρι πρότινος προτιμούσε τα multiplex, σνομπάροντας επιδεικτικά το θέατρο.

1η ερώτηση: Ποιο είναι το στοιχείο βάσει του οποίου ένα έργο κατατάσσεται στην κατηγορία «εφηβικό θέατρο»;

Κατά τη γνώμη μου εφηβικό θέατρο είναι ένα θέατρο με σαφή και κατανοητή φόρμα, που μιλάει ανοιχτά για τα πυρηνικά θέματα της ζωής, για τα αρχετυπικά της ζητήματα, για τις μόνιμες, - και που ξεκινούν στην εφηβεία - , υπαρξιακές απορίες, για την αξία των πραγμάτων. Για αυτό, αν και ξεκίνησα την σκηνοθετική μου δραστηριότητά στο εφηβικό θέατρο με άξονα τα ειδικά ζητήματα των εφήβων (όπως στο «Μετά τον αφρό» και το «Ρισπέκτ - Θάβοντας τον αδερφό σου στο πεζοδρόμιο»), τα τρία τελευταία χρόνια με την «Τριλογία της Ουτοπίας» (Αριστοφάνη «Όρνιθες», Σαίξπηρ «Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας» και Γκαίτε «Φάουστ») αναζητώ, μέσα από κλασικά κείμενα, τα αιώνια ερωτήματα, που, αν και δεν θα απαντηθούν ποτέ, είναι σημαντικό να απευθύνονται ευθέως στην κοινωνία που ζούμε, στην οποία οι έφηβοι είναι ήδη ενεργός πληθυσμός.

[...]

2η ερώτηση: Πώς θα χαρακτηρίζατε το εφηβικό κοινό;

Το εφηβικό κοινό είναι καταπληκτικό. Γελάει εύκολα, ταυτίζεται εύκολα, ξεγελιέται δύσκολα. Η εμπειρία της ομάδας μας είναι μόνο θετική. Αλλά για να φτιάξουμε τα έργα και τις παραστάσεις μας, έχουμε χύσει αίμα, για να δούμε πώς με το θέατρο θα μιλήσουμε για πράγματα αληθινά, χωρίς να κουνάμε το δακτυλάκι ή να υποβάλουμε άλλα, διανοητικά χειραγωγικά μέσα για το καλό και το κακό. Προσπαθούμε ως δημιουργική ομάδα, να είμαστε υπεράνω της πραγματικότητας και της δικής μας οπτικής του κόσμου, να δούμε τα πράγματα, όπως είναι. Αλλά τότε δύσκολο κοινό γίνεται ο εαυτός σου, δεν περιμένεις να σε δυσκολέψει άλλος.

3η ερώτηση: Ένα από τα χαρακτηριστικά των εφήβων είναι ότι βαριούνται εύκολα και αμφισβητούν τα πάντα ... Πόσο εύκολο είναι να κερδίσεις το ενδιαφέρον και την προσοχή τους; Υπάρχουν κάποιοι «θεατρικοί κώδικες» που έχετε διαπιστώσει ότι λειτουργούν;

Όπως είπα και πριν, νομίζω ότι λειτουργεί η αλήθεια. Όταν το θέατρο δεν μένει στα λόγια, δεν είναι ένα σύνολο καλλιτεχνικών επιβεβαιώσεων και αισθητικών πειραματισμών, αλλά στόχος είναι να μπήξεις το μαχαίρι στο κόκκαλο, είτε μέσα από τη σκηνική δράση είτε μέσα από το περιεχόμενο ή τη φόρμα, χωρίς δόγματα, τότε δεν αμφισβητεί κανείς. Στις παραστάσεις που κάνουμε εμείς, η ομάδα 4frontal, υπερισχύει πάντα η αλήθεια και η απλότητα. Η αισθητική των παραστάσεων μας ακουμπάει σε ένα είδος «φτωχού θεάτρου» που βασίζεται στην μεταμόρφωση του σώματος του ηθοποιού, την επινοητικότητα των μέσων και των υλικών, ένα θέατρο που γίνεται με το τίποτα ως προς τον υλικό κόσμο (ούτε καν ρεύμα δεν χρειαζόμαστε) αλλά χρειάζεται μυαλό και ψυχή. Αν αυτό είναι ένας θεατρικός κώδικας, είναι γιατί προβάλλει φύσει και θέση το μοτίβο «μπορείς και εσύ αρκεί να είσαι παρόντας στη ζωή». Στο τέλος της παράστασης, μέσω των θεατροπαιδαγωγικών προγραμμάτων που ακολουθούν, δίνεται και λόγος, σκηνικό βήμα και δράση στους θεατές και έτσι και οι ίδιοι, αντί να σιωπούν ως παθητικοί δέκτες, παίρνουν θέση απέναντι στα θέματα του έργου, ακούγεται η φωνή τους. Μέσα σε τέτοιες διαδικασίες δεν νομίζω ότι κάποιος προλαβαίνει να βαρεθεί. Γιατί καμία τροφή δεν είναι μασημένη.

4η ερώτηση: Πολλοί έφηβοι αποστρέφονται την ιδέα του θεάτρου. Γιατί συμβαίνει αυτό;

Μάλλον για αυτό που είπα μόλις. Γιατί η συνήθεια του θεάτρου είναι μια συνήθεια αστική, συνήθως καθόλου συμμετοχική, που πασαλείφει τα τεράστια ζητήματα της

ζώης αντί να παίρνει θέση απέναντί τους. Το θέατρο μοιάζει συχνά σαν την τηλεόραση σπίτι μας, με τις βαθιές βελούδινες πολυθρόνες και τη σιωπηλή θέαση ενός κόσμου που δεν ανήκει, μέσα στο σκοτάδι. Αυτό δυστυχώς γίνεται κυρίως και στο παιδικό θέατρο, που διαμορφώνει την τρέχουσα αισθητική των παιδιών, μιας άθλιας απομίμησης του κινηματογράφου. Οπότε ένας φυσιολογικός ζωντανός άνθρωπος, μην βλέπετε που δυστυχώς αυτή η περιγραφή ταιριάζει κυρίως στους νέους, και οι ενήλικοι έτσι θα έπρεπε να είναι, δεν έχει καμιά δουλειά να είναι ένας απλός παθητικός μάρτυρας σε επιδιώξεις και ματαιοδοξίες άλλων...

5η ερώτηση: Ποιες είναι οι «παγίδες» ή τα «κλισέ» που πρέπει ν' αποφύγει ένα θεατρικό έργο που θέλει να μιλήσει στους εφήβους;

Διδακτισμός, ψυχολογικός εκβιασμός, χειραγώγηση, απλοϊκότητα και το χείρισμα των αυτιών.

6η ερώτηση: Ποιες είναι οι πιο συνηθισμένες αντιδράσεις που έχετε παρατηρήσει κατά τη διάρκεια ή μετά από μια παράσταση;

Μιας τεράστιας επιθυμίας εξωσκηνικής επικοινωνίας. Οι νέοι θεατές – ειδικά όταν πάμε στο αποξενωτικό συνήθως περιβάλλον του σχολείου - θέλουν να μιλήσουν άμεσα με τους ηθοποιούς της παράστασης, που είναι και αυτοί νέοι 25-28 ετών. Σε αυτό βοηθάει και η φόρμα της παράστασης που είναι ανοιχτή, όπου το μέσα και το έξω της σκηνής είναι μεταβαλλόμενο, αισθάνονται οι θεατές μια πρωτόγνωρη

οικειότητα και θέλουν να συζητήσουν, να αντιδράσουν, να διαδράσουν τόσο άμεσα, όσο άμεσα περνάει η πληροφορία από την σκηνή.

7η ερώτηση: Ποια θεωρείτε ότι είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι σημερινοί έφηβοι στην Ελλάδα; Μπορεί το θέατρο να βοηθήσει στην επίλυση κάποιων από αυτά;

Οι νέοι, εμείς νομίζουμε ότι δεν έχουνε φωνή. Φυσικά αυτό δεν ισχύει. Η κοινωνία των ενηλίκων κάνει αυτήν την προβολή για ζητήματα που πρέπει να διαχειριστεί η ίδια, επειδή η κοινωνία των μεγάλων κωφεύει και σιωπά. Αν το θέατρο μπορεί να βοηθήσει; Νομίζω ότι η εγκαθίδρυση εφηβικών θεαμάτων, που είναι ή βαπτίζονται ως τέτοια, ήδη είναι μια αρχή, που βάζει μέσα στο σύστημα των θεατών μια ολόκληρη γενιά ως ισότιμη.

8η ερώτηση: Το μάθημα της θεατρικής αγωγής διδάσκεται σε πολλά σχολεία ακόμα και από το δημοτικό. Πιστεύετε ότι αρκεί για να καλλιεργήσει το έδαφος για ν' αγαπήσουν τα παιδιά το θέατρο; Τί άλλο θα μπορούσε να γίνει από τους γονείς, το σχολείο, την πολιτεία;

Το θέατρο στο σχολείο, κατά τη γνώμη μου, μιας και διδάσκω στη δευτεροβάθμια, πρωτοβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, εδώ και 20 χρόνια, είναι να παράξει πολίτες. Ανθρώπους που μαθαίνουν ότι δικαιούνται να έχουν συναισθήματα, γνώμη και θέση. Που μπορούν να λειτουργούν ομαδικά, μπορούν να διαφωνούν, μπορούν να παρουσιάζουν μια ιδέα τους δυναμικά, όχι για να εξεταστούν αλλά για να εξετάσουν. Ένα ενεργός πολίτης μπορεί να ξαναγαπήσει ένα θέατρο που θα μοιάζει με το θέατρο, όπως γεννήθηκε. Ένα σύστημα δημόσιου λόγου, όπου η κοινωνία είναι παρούσα για να διαχειριστεί ζητήματα της Πολιτείας και της ατομικής ανάπτυξης των πολιτών, όχι να ψυχοπλακωθεί και να γυρίσει ο καθένας στη φωλιά του.

9η ερώτηση: Πείτε μας λίγα λόγια για την παράσταση που ανεβάζετε αυτή την περίοδο...

Φέτος ξανανεβάζουμε το **Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας στο [Θέατρο του Νέου Κόσμου](#)** (κάθε Σαββάτο στις 5.15) ως τις 11 Ιανουαρίου. Από 18 Ιανουαρίου θα ανέβει το «Φάουστ- εγώ μέσα στον κόσμο που ζω», ενώ τόσο το «Όνειρο», όσο και η περσινή μας παράσταση των αριστοφανικών «Ορνίθων» θα ταξιδεύουν σε σχολεία της δευτεροβάθμιας και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Έτσι θα ολοκληρωθεί η τριλογία της Ουτοπίας, που έχει στόχο, μέσα από ένα θέατρο-βαλίτσα, που δεν χρειάζεται σκηνικά και τεχνολογικά υποστηρίγματα, αλλά αρκείται στη δύναμη της μεταμόρφωσης των ηθοποιών, να μιλήσει για τις μεγάλες κοσμογονικές θεωρίες του δυτικού ανθρώπου: της ιδανικής Πολιτείας, μέσα από την αρχαία γραμματεία, του Αναγεννησιακού ανθρώπου, όπου τα πάντα φαντάζουν πιθανά σε ένα διευρυμένο πλανητικό σύμπαν, και του αντιπρόσωπου του ρομαντισμού, Φάουστ, που αποκτά στοιχεία της οικείας για μας σήμερα ατομικότητας, και όπου ο κόσμος που έχει να διαπραγματευτεί, αυτό το μεγάλο τοπίο των δυνατοτήτων και των απαγορεύσεων, βρίσκεται πια μέσα του και δημιουργεί την σύγχρονη διλημματική συμπεριφορά του Ευρωπαίου πολίτη.

Τζωρτζίνα Κακουδάκη, συνέντευξη στη Μάρη Τιγκαράκη, monopoli.gr

Ασκήσεις

1. Ποιο είναι το θέμα της συνέντευξης και γιατί η δημοσιογράφος ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ θεωρεί την Τζωρτζίνα Κακουδάκη κατάλληλη να μιλήσει για αυτό;
2. Να διαβάσετε προσεκτικά τις ερωτήσεις της δημοσιογράφου και να τις σχολιάσετε ως προς το περιεχόμενο (τα επιμέρους θέματα, δηλαδή, που θίγει), αλλά και ως προς τη μορφή (γλώσσα, ύφος), σε σχέση με τους πιθανούς αναγνώστες και τους σκοπούς της συνέντευξης.
3. Πώς θα απαντούσατε εσείς στην 7η και στην 8η ερώτηση;
4. Να εντοπίσετε στοιχεία προφορικότητας στη συνέντευξη και να τα καταγράψετε.
5. Τι σημαίνουν οι μεταφορικές εκφράσεις: *να μπήξεις το μαχαίρι στο κόκκαλο, παθητικοί δέκτες, καμία τροφή δεν είναι μασημένη και χαίδεμα των αυτιών*; Προσπαθήστε να τις αντικαταστήσετε με αντίστοιχες φράσεις που κυριολεκτούν.
6. Η Κακουδάκη ονομάζει το θέατρο της ομάδας 4frontal *ένα είδος φτωχού θεάτρου*¹.
  - Πώς το αντιλαμβάνεστε αυτό;
  - Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των παραστάσεων για εφήβους που ανεβάζει η ομάδα 4frontal, σύμφωνα με τη συνέντευξη;
  - Τι εντύπωση σας έκαναν τα βίντεο που παρακολουθήσατε; Ποια κοινά χαρακτηριστικά φαίνεται πως έχουν οι δυο παραστάσεις, όσον αφορά τους ηθοποιούς, τα σκηνικά, τα κοστούμια, τη μουσική, την κίνηση και γενικότερα τον ρυθμό τους;
7. Να συζητήσετε: α) αν η προτεινόμενη αισθητική ενός *φτωχού θεάτρου* θα ήταν καλό να υιοθετηθεί και στις σχολικές παραστάσεις και β) σε ποιο βαθμό η ποιότητα μιας σχολικής παράστασης εξαρτάται από τα πλούσια σκηνικά και κοστούμια.
8. *Ένας ενεργός πολίτης μπορεί να ξαναγαπήσει ένα θέατρο που θα μοιάζει με το θέατρο, όπως γεννήθηκε*. Να αναζητήσετε πληροφορίες σχετικά: α) με τη γέννηση του θεάτρου, β) με τη σχέση θεάτρου-πολίτη στην αρχαία Ελλάδα. Να παρουσιάσετε στην τάξη το υλικό που συγκεντρώσατε, αξιοποιώντας το κατάλληλο λογισμικό.

9. Είναι γεγονός πως ένας μεγάλος αριθμός εφήβων δεν συνηθίζει να επιλέγει το θέατρο ως τρόπο ψυχαγωγίας. Για ποιούς λόγους θεωρείτε πως συμβαίνει αυτό; Ποια χαρακτηριστικά θα μπορούσαν να κάνουν ενδιαφέρον και ελκυστικό το θέατρο για τους νέους; Να κάνετε μια μικρή έρευνα στο σχολείο σας σχετικά με το θέμα. Μπορείτε, π.χ. να ζητήσετε από τους συμμαθητές σας να συμπληρώσουν γραπτά τις φράσεις:

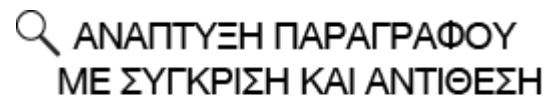

α) *Δεν συνηθίζω να πηγαίνω στο θέατρο, γιατί ....*

β) *Για μένα το θέατρο είναι ενδιαφέρον και ελκυστικό, όταν/αν ...*

Να συγκεντρώσετε τις απαντήσεις, να τις ταξινομήσετε και, βασισμένοι σε αυτές, να γράψετε ένα κείμενο 250-300 λέξεων για την εφημερίδα του σχολείου σας. Να δώσετε στο κείμενό σας τον κατάλληλο τίτλο.

10. Στο τέλος της παράστασης μέσω των θεατροπαιδαγωγικών προγραμμάτων που ακολουθούν δίνεται και λόγος, σκηνικό βήμα και δράση στους θεατές και έτσι και

οι ίδιοι, αντί να σιωπούν ως παθητικοί δέκτες, παίρνουν θέση απέναντι στα θέματα του έργου, ακούγεται η φωνή τους, αναφέρει η σκηνοθέτρια. Ποιος είναι παραδοσιακά ο ρόλος του κοινού σε μια παράσταση και ποιος φαίνεται να είναι στις παραστάσεις της ομάδας 4frontal; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε μια παράγραφο με σύγκριση και αντίθεση, βλ. και ['Εκφραση-Έκθεση Γ' Λυκείου, σ. 283](#).

11. Να επιλέξετε κάποιον/ κάποια συγγραφέα, ηθοποιό ή σκηνοθέτη/ τρια που ασχολείται με το θέατρο για παιδιά και εφήβους, όπως π.χ. την Ξένια Καλογεροπούλου (Θέατρο Πόρτα) ή τη Σοφία Βγενοπούλου (ομάδα Grass Hopper Youth-Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών), προκειμένου να του/ της πάρετε συνέντευξη. Μελετήστε πρώτα τη ζωή και το έργο του/ της και συντάξτε κατόπιν τις ανάλογες ερωτήσεις. Αν δεν μπορείτε να συνομιλήσετε από κοντά με το πρόσωπο που σας ενδιαφέρει, η συνέντευξή σας μπορεί ενδεχομένως να πραγματοποιηθεί τηλεφωνικά ή ηλεκτρονικά, π.χ. μέσω skype. Φροντίστε, βέβαια, εκ των προτέρων να εξασφαλίσετε τον τρόπο και τα μέσα για την πιστή καταγραφή των απαντήσεων. Με βάση τις απαντήσεις, να προχωρήσετε στη δημοσίευση της συνέντευξης στη σχολική ή στην τοπική εφημερίδα.

12. Πλοηγηθείτε στην ιστοσελίδα της [Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών](#), για να ενημερωθείτε για τα Φεστιβάλ Εφηβικού θεάτρου. Κρατήστε σημειώσεις,

προκειμένου να ενημερώσετε με τη σειρά σας τους συμμαθητές σας, γράφοντας ένα σχετικό άρθρο.

13. Το 5ο Φεστιβάλ Εφηβικού Θεάτρου καλεί τους εφήβους να απαντήσουν στα παρακάτω ερωτήματα, δουλεύοντας με εργαλείο το θέατρο και δημιουργώντας. Εργαστείτε σε ομάδες, για να μιλήσετε για τις εμπειρίες σας. Με αφορμή τα ερωτήματα μπορείτε να γράψετε τους δικούς σας μονολόγους και να τους παρουσιάσετε με θεατρικό τρόπο στο σχολείο σας.

Ως έφηβος πώς είναι να νιώθεις - να είσαι - να σε βάζουν οι άλλοι στο περιθώριο;

Στο περιθώριο όχι μόνο το γεωγραφικό, αλλά και του κέντρου αποφάσεων

και του πολιτισμού;

Τι στρατηγικές θα μπορούσες να αναπτύξεις για να δηλώσεις «παρών»;

Πώς θα αντιδράσεις σε μια αδυσώπητη οικονομική κρίση που αναπόφευκτα οδήγησε σε κρίση της οικογένειας, των θεσμών και της ίδιας της δημοκρατίας;

Πόσο δημιουργικός μπορείς να γίνεις, ώστε να υπερβείς την απομόνωση και με επινοητικότητα και φαντασία να δημιουργήσεις νέες προοπτικές και να προκαλέσεις μια ανατροπή;

Πόσο δημιουργικός μπορείς να γίνεις, ώστε να αντισταθείς στην εγκατάλειψη του εαυτού σου και της χώρας και να εξελιχθείς σε ενεργό πολίτη και μέλος μιας κοινότητας με ανθρωπιστικές και κοινωνικές ευαισθησίες;

14. Οργάνωση project: Εργαστείτε σε ομάδες, προκειμένου να εκπονήσετε μια ερευνητική εργασία για το εφηβικό θέατρο στην Ελλάδα σήμερα.

---

¹ Όρος που επινόησε ο μεγάλος Πολωνός σκηνοθέτης Γκροτόφσκι, για να χαρακτηρίσει το ύφος της σκηνοθεσίας του, η οποία βασίζεται στην άκρα οικονομία των σκηνικών μέσων (σκηνικά, αξεσουάρ, κοστούμια). Ο Γκροτόφσκι κάλυψε αυτό το κενό στα σκηνικά μέσα προσδίδοντας μεγάλη ένταση στην υποκριτική και εμβαθύνοντας στη σχέση ηθοποιού θεατή.